

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1.-1/21/3684

Ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspeksiooni jurist Kirsika Berit Reino
Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	15.11.2021 Tallinn
Ettekirjutuse adressaat – isikuandmete töötaja	XXX XXX XXX

RESOLUTSIOON: Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 56 lõike 1, lõike 2 punkti 8, § 58 lõike 1 ning isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 58 lõike 1 punkti d ning lõike 2 punkti e ja f, samuti arvestades IKS §§ 4 ja 11 ning IKÜM artikliga 6, teeb Andmekaitse Inspeksioon XXX täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

1. XXX tuleb kas:

**1.1. lõpetada oma isiklikul Facebooki kontol video XXX avalikustamine;
või**

1.2. piirata punktis 1.1. nimetatud video avalikustamist seniks, kuni video avalikustamise õiguspärasus on inspeksioonile tõendatud ning inspeksioon on andnud sellekohase kinnituse. Videot tuleb piirata selliselt, et video oleks Facebookis edaspidi nähtav vaid Teile endale (st märkida privaatseks).

2. Saata inspeksioonile kinnitus, kas:

2.1. video avalikustamine ning edasine andmetöötlus on lõppenud või

2.2. video avalikustamine on ajutiselt piiratud (video avalikustamise õiguspärasuse tõendamise ajaks).

Määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 23.11.2021. Ettekirjutuse täitmisest teatada hiljemalt selleks tähtajaks Andmekaitse Inspeksiooni e-posti aadressile info@aki.ee.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Käesoleva ettekirjutuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspeksioonile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

SUNNIRAHA HOIATUS:

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtjaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspeksioon ettekirjutuse adressaadile isikuandmete kaitse seaduse § 60 alusel:

sunniraha iga täitmata jäetud ettekirjutuse punkti eest 3000 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

FAKTIKILISED ASJAOLUD:

Andmekaitse Inspeksioon sai XXX (kaebaja) kaebuse, mille kohaselt olete Teie, XXX, avalikustanud kaebajast oma Facebooki kontol video¹.

Kaebuse kohaselt paluti Teil esitada 15.10.2021 Paide Muusika- ja Teatrimajas (edaspidi PAMT) avalikul üritusel „Valimisdebat“ osalemiseks vaksineerimist või läbipõdemist tõendav dokument, kuid keeldusite tõendi esitamisest. Sellest tulenevalt filmisite edasist vestlust maja töötajatega ning postitasite tehtud video 15.10.2021 kell 19:30 oma isiklikule Facebooki lehele.

Inspeksioon on alustanud isikuandmete kaitse seaduse (edaspidi IKS) § 56 lg 3 punkti 8 alusel järelevalvemenetluse. Oma ülesannete täitmiseks on inspeksioonil vastavalt IKS §-le 57 ja korrakaitse seaduse § 30 lõikele 1 õigus nõuda järelevalvemenetluse läbiviimiseks vajalikke selgitusi. Samuti on inspeksioonil IKS § 56 lg 3 punktides 3 ja 4 tulenev õigus nõuda isikuandmete kustutamist või töötlemise piiramist.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Videost nähtuvalt ütles kaebaja korduvalt, et ei ole andnud nõusolekut enda filmimiseks. Isikuandmete avalikustamiseks peab olema õigusaktist tulenev alus. Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikkel 4 punkti 1 kohaselt on isikuandmeteks igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta. Tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige sellise identifitseerimistunnuse põhjal nagu nimi, isikukood, asukohateave; aga ka selle füüsilise isiku ühe või mitme füüsilise, füsioloogilise tunnuse põhjal. IKÜM artikkel 4 punkti 2 kohaselt on isikuandmete töötlemiseks isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, sh nende levitamine või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine. Eeltoodust tulenevalt olete IKÜM artikkel 4 punktide 1 ja 2 mõttes avalikustanud kaebaja isikuandmeid.

IKÜM artikkel 6 kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui see vastab ühele lõike 1 punktides a kuni f toodud tingimusele. Inspeksioon on seisukohal, et käesoleval juhul ei ole video avalikustamine seaduslik ühegi IKÜM artikkel 6 lõikes 1 nimetatud punkti alusel.

1. Ajakirjanduslik eesmärk

---

¹ XXX

Inspeksioon möönab, et koroonateemalised teemapüstitused isiklikel Facebooki lehtedel on avaldatud ajakirjanduslikul eesmärgil. Ajakirjanduse eesmärk on pakkuda informatsiooni ja edendada debatti ühiskonnas aktuaalsel ning vajalikul teemal². Samas ei ole ajakirjanduslik eesmärk täidetud, kui avalikustatakse sealjuures kolmandate isikute isikuandmeid, sest ühiskondlikku debatti saab pidada ka ilma kolmandaid isikuid sellesse tõmbamata, mis ei piiraks aga postitaja ajakirjanduslikku vabadust ning sõnavabadust.

Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 4 kohaselt võib isikuandmeid andmesubjekti nõusolekuta töödelda ajakirjanduslikul eesmärgil, eelkõige avalikustada meedias, kui selleks on (i) avalik huvi ja see on (ii) kooskõlas ajakirjanduseetika põhimõtetega ning (iii) isikuandmete avalikustamine ei tohi ülemäära kahjustada andmesubjekti õigusi. Juhul, kui üks tingimustest ei ole täidetud, ei ole isikuandmete töötlemine ajakirjanduslikul eesmärgil lubatud.

I Avalik huvi kaebaja suhtes

Isikuandmete avalikustamine ei tohi andmesubjekti õigusi ülemäära kahjustada. Lisaks õigusaktis sätestatule tuleneb Euroopa Inimõiguste Kohtu (EIK) praktikast kohustus eristada avalikku huvi teema ja konkreetsete isikute vastu.

Avalik huvi koroonakriisi vastu ei tähenda, et automaatselt võiks avalikustada ka kõikide nende isikute andmeid, kellel on kohustus Vabariigi Valitsuse korraldusi järgida. Riigikohus on lahendis haldusasjas nr 3-3-1-85-15 selgitanud, et avaliku huvi ülekaalus tuleb kindlaks teha konkreetse juhu asjaolude põhjal, võrreldes andmete avaldamise kasuks rääkivaid asjaolusid tagajärgedega, mida isikule põhjustatakse.

Isikuandmete avaldamist ei õigusta pelk erahuvi ega sensatsioonijanu. EIK-i ja Riigikohtu praktika kohaselt on avalikkuse põhjendatud huvi määr isiku eraelu vastu erinev ja sõltub sellest, millega inimene tegeleb (ametnik, poliitik, ärieeses) või kuivõrd ta ise on end avalikkuse huviorbiiti asetanud (arvamusliider, populaarne).

Isikuandmete avalikustamiseks peab isiku ja temaga seotud juhtumi suhtes olema avalik huvi. Avaliku huvi orbiidis on eeskätt avaliku elu tegelased ning inimesed, kes on mingi oma tegevuse tõttu sisenenud avalikku sfääri.

Avaliku elu tegelaste eesotsas asuvad valitsuse ja parlamendi liikmed, seejärel muud poliitikud³. Avaliku elu tegelaseks võib lisaks poliitikutele olla ka inimene, kes

- 1) valdab majanduslikku võimu ning avalikkusele olulist informatsiooni,
- 2) võib mõjutada poliitikat, majanduslikke ja ühiskondlikke valikuid,
- 3) teenib elatist enda isiku või loomingu eksponeerimisega.

Kõigil muudel juhtudel, mil pole tegemist avaliku elu tegelasega, tuleb igal konkreetsel juhul hinnata, kas juhtumi kajastamiseks on mõõdapäraselt vajalik ka puudutatud isiku isikuandmete isikustatud kujul avalikustamine, või on ajakirjanduslik eesmärk saavutatav ka ilma selleta. Käesoleval juhul tuleb hinnata, kas see, et isik on XXX, on tekitanud isiku suhtes sellise avaliku huvi, et ajakirjandusliku eesmärgi täitmiseks on alati õigustatud välja tuua tema isikuandmed.

Mööname, et avalik huvi asutuse XXX tegevuse vastu on selgelt suurem, kui asutuse töötajate

² RKHKo 23.03.2016 haldusasjas nr 3-3-1-85-15, p 23.

³ D.Voorhoof, Freedom of Expression under the European Human Rights System, 2010.

vastu. Ent seda siiski vaid juhul, kui see tegevus ka avaliku huvi orbiidis on. Antud juhul ei asetanud XXX end oma tegevusega kuidagi ise avalikkuse huviorbiiti – ta kontrollis tõendeid vastavalt Vabariigi Valitsuse korraldusele. Teisiti oleks olukord siis, kui ta oleks õigusakte eiranud ja lubanud avalikule üritusele inimesi ilma tõendeid kontrollimata. Sel juhul saaks öelda, et ta oleks end oma tegevuse ja positsiooni tõttu seadnud avalikkuse huviorbiiti ning oleks õigustatud tema kajastamine meedias.

Märgime, et viimasel ajal on levinud kahetsusväärne trend filmida, avalikustada ja naeruvääristada sotsiaalmeedias oma igapäevast tööd tegevaid teenindajaid – turvamehi ja poemüüjaid, kes lihtsalt täidavad õigusaktiga (ja tööandja poolt) neile pandud kohustusi.

Poemüüja, turvamees ega ka kultuurikeskuse töötaja ei tee ise reegleid ning nad ei vastuta kuidagi selle eest, mida valitsus otsustab. Samamoodi nagu ei vastuta politseinikud selle eest, et teele on seatud kiirusepiirang, mis paljudele ei meeldi. Nii ei saa teenindajat süüdistada selle eest, et ta alaealisele viina ja suitsu ei müü või maski kandmist nõuab.

Seega ei ole asjaolu, XXX kohustus järgida Vabariigi Valitsuse korraldusi, seotud sellega, kas Teie arvates on korraldused seaduslikud või mitte. Kaebaja isikuandmete avaldamine ei anna lisaväärtust ühiskondlikule debatile seoses koroonakriisiga, sest debati mõte on välja tuua, kas valitsuse välja antud korraldused on seaduslikud. Juhul, kui Te leiate, et valitsuse korraldused ei ole seaduslikud ning neid tuleb muuta, ei ole XXX pädev seda tegema.

II Ajakirjanduseetika

Eesti ajakirjanduseetika koodeksi punkti 1.2. kohaselt teenib ajakirjandus avalikkuse õigust saada tõest, ausat ja igakülgset teavet ühiskonnas toimuva kohta. Ajakirjanduseetika põhimõtete hulka kuuluvad muu hulgas ajakirjaniku sõltumatus, erapooletus, tasakaalustatus, materjali ja informatsiooni kontrollitavus ja vastulause andmise võimaldamine.

Eetikakoodeksi punkti 4.9. kohaselt avaldatakse inimese eraelu puutumatust rikkuvaid materjale vaid juhul, kui avalikkuse huvid kaaluvad üles inimese õiguse privaatsusele. Kaebaja isiku ning Valitsuse korralduste vahel puuduvad seosed, millest tulenevalt on inspeksioon tuvastanud vastuolu ajakirjanduseetika koodeksiga.

III Kaebaja õiguste ülemäärane kahjustamine

Ajakirjanduslikul eesmärgil isikuandmete töötaja peab analüüsima, kas töötlemisega ei kaasne ülemäära andmesubjekti õiguste ja vabaduste kahjustamist. Kui andmesubjekti õiguste ja vabaduste kahjustamine esineb, kuid see ei ole ülemäärane, on lubatud isikuandmeid töödelda.

Kaebuse kohaselt on XXX Teie avaldatud video tagajärjel saadetud kirju, kus teda ähvardatakse. Lisaks on ka postituse kommentaarid ründavad, solvavad ja mõnitavad, seega on postituse avalikustamine toonud kaasa ka õiguste kahjustamise läbi kommentaariumi. Inspeksioon lisab veel, et kohtupraktika kohaselt vastutavad postitajad teatud ulatuses ka postituse kommentaaride eest. Kuivõrd ähvardatakse kahjustada kaebaja elu ja tervist, kaasneb video avalikustamisega ülemäärane andmesubjekti õiguste kahjustamine.

Eelnevast tulenevalt puudub inspeksiooni hinnangul vaidlusalusel Facebooki postitusel ajakirjanduslik eesmärk IKS § 4 mõttes.

2. Paide Muusika- ja Teatrimaja on avalik koht

Paide Muusika- ja Teatrimaja puhul on tegemist avaliku kohaga. IKS § 11 kohaselt kui seadus ei sätesta teisiti, asendab avalikus kohas avalikustamise eesmärgil toimuva heli- või pildimaterjalina jäädvustamise puhul andmesubjekti nõusolekut tema teavitamine sellises vormis, mis võimaldab tal heli- või pildimaterjali jäädvustamise faktist aru saada ja enda jäädvustamist soovi korral vältida. Kaebaja andis korduvalt video jooksul teada, et ei ole andnud nõusolekut enda filmimiseks, millest hoolimata jätkasite siiski kaebaja filmimist, mistõttu ei olnud kaebajal võimalik enda jäädvustamist vältida. Sellest tulenevalt ei ole video avalikustamise õiguslikuks aluseks asjaolu, et video filmimine toimus avalikus kohas, kuna kaebajal ei olnud võimalik enda jäädvustamist vältida.

Kokkuvõte

Juhul, kui isikuandmete töötlemiseks puudub õigusaktist tulenev alus, on isikuandmete töötlemine lubamatu. Seni, kuni Te ei ole inspeksioonile tõendanud, et Teil on video avalikustamiseks õiguslik alus ning inspeksioon ei ole sellist alust aktsepteerinud, tuleb IKÜM artikkel 18 lõike 1 punkti d alusel isikuandmete töötlemist piirata ajaks, kuni kontrollitakse, kas vastutava töötleja õiguspärased põhjused kaaluvad üles andmesubjekti põhjused. Inspeksioon leiab, et seni, kuni ei ole video avalikustamiseks õiguslikku alust, tuleb Teil video märkida Facebookis privaatseks (st piirata video kättesaadavust ning selle nägemist vaid iseendaga).

Kui isikuandmete töötlemine ei vasta seaduses sätestatud tingimustele või vastutav töötleja seda tõendada ei suuda, on isikuandmete töötlemine keelatud.

Seega tuleb XXX kas:

1) lõpetada video avalikustamine

või

2) piirata video avalikustamine seniks, kuni video avalikustamise õiguspärasust on inspeksioonile tõendatud ning inspeksioon on kinnitanud video avalikustamise õiguspärasust. Videot tuleb piirata selliselt, et video oleks Facebookis edaspidi nähtav vaid Teile endale.

Vastavalt isikuandmete kaitse seaduse § 58 lõikele 1 ning isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 58 lõike 2 punktile f, on inspeksioonil õigus kehtestada ajutine või alaline isikuandmete töötlemise piirang, sh töötlemiskeeld. Seega on inspeksioonil õigus kehtestada ka video avalikustamiseks kas ajutine või alaline töötlemise piirang, sh töötlemiskeeld.

Faktilised asjaolud on, et XXX on video avalikustanud Facebookis ning seda on tänaseks näinud peaaegu 40 000 inimest, videol on 1300 kommentaari ning peaaegu 1000 jagamist. Küll aga seni, kuni XXX ei ole tõendanud inspeksioonile IKS (§§ 4 või 11) või IKÜM (artikli 6) nõuete täitmist, leiab inspeksioon, et kohustusliku ettekirjutuse tegemine video avalikustamise lõpetamiseks või piiramiseks on antud asjas vajalik, et lõpetada õigusrikkumine võimalikult kiiresti.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kirsika Berit Reino

jurist

peadirektori volitusel